

PROLOGAS



Kadaise senelė papasakojo man istoriją apie tarnaitę, žiurkę ir šaukštą. Štai kas ten nutiko.

Kitą kartą gyveno tarnaitė ir dirbo pilyje pas turtingus dvarininkus. Tvarkė jų kambarius. Virė valgi. Šokinėjo apie juos tenkindama visus norus.

Vieną dieną, kai patiekė šeimininkams maistingo troškinių, ponis niekinamai sušnarpštusi pareiškė pasigedusi sidabrinio šaukšto. Tarnaitė buvo tikra, kad padėjo jį šalia ponios dubenėlio, bet žvilgtelėjusi savo akimis pamatė, jog šaukštas dingęs.

Tarnaitė puolė atsiprašinėti, tačiau jai nepavyko numaldyti nei ponios, nei pono, šis vis labiau irzo, pyko ir kaltino ją – niekingą vagilę, kniaukiančią jų sidabrinius stalo įrankius.

Netrukus ponai išvarė ją iš pilies, prieš tai nepamiršę stropiai pagamintu jos troškiniu apkrėsti baltos tarnaitės prijuostės ir palikti gėdingą, neįmanomą išskalbti dėmę.

Praėjus daugybei metų po dvarininkų mirties ir vargšei mūsų sugėdintai tarnaitėi seniai radus kitus šeimnininkus, remontuoti pilies buvo pakviesti merginą pažinoję meistrai. Išlupę valgomosios menės grindis, jie aptiko lizdą, jame – sudžiūvusią žiurkės gaišeną, o šalia – sidabrinį šaukštą.

PIRMAS SKYRIUS



Mano mylima senelė visą gyvenimą dirbo tarnaitė. Kaip sakoma, pasekiau jos pėdomis. Negalėjau tikrąja šių žodžių prasme sekti jos pėdomis, nes ji jų nebeturi. Mirė prieš gerus ketverius metus, man sulaukus dvidešimt penkerių (taigi, ketvirčio amžiaus), o jos kelionės pėsčiomis, didžiam mano liūdesiui, baigėsi dar anksčiau, kai staiga pasiligojo.

Esmė ta, kad senelės nebėra. Ji mirusi, bet nėra ir niekada nebus pamiršta. Nors dabar viena seku sparnuotame posakyje minimomis nematomomis jos pėdomis, jaučiuosi be galo dėkinga savo brangiai velionei senelei, padėjusiai tapti tuo, kas dabar esu.

Ji išmokė mane visko, ką dabar gebu: valyti sidabrinis stalo įrankius ir indus, skaityti knygas ir perprasti žmones, išsivirti puodelį tikros arbatos. Tik senelės dėka pakilau karjeros laiptais dirbdama kambarinė nedideliame penkių žvaigždučių viešbutyje „Regency Grand“, garsėjančiame rafinuota elegancija

ir šiuolaikišku aptarnavimu. Patikėkite, pradėjusi nuo žemiausių pareigų, dabar viešbutyje užimu ištis aukštą poziciją. Kaip ir visos kambarinės, kada nors įžengusios pro tviskančias sukamąsias „Regency Grand“ duris, savo kelią pradėjau būdama mokinė. Tačiau jei dabar prieitumėte prie manęs ir pažvelgtumėte į tarnybinę kortelę, – kaip ir dera prisegtą aukščiau širdies, – pamatytumėte didelėmis paryškintomis raidėmis parašyta:

MOLĖ

Tai – mano vardas, o po juo dailiu figūriniu šriftu pridurta:

Vyriausioji kambarinė

Leiskite patikinti, kad padaryti karjerą nedideliame penkių žvaigždučių viešbutyje – nemenkas žygdarbis. Be to, didžiudamasi galiu pridurti, jog šias aukštas pareigas einu jau trejus su puse metų ir įrodžiau nesanti prasisiekėlė, juolab kad ir viešbučio valdytojas, ponas Snou, neseniai vykusiame visuotiniame susirinkime pasakė: „Molė yra darbuotoja, niekada nepamirštanti dėkingumo.“

Man visada būdavo sunku supaisyti, ką iš tiesų reiškia kitų ištarti žodžiai, bet jau išmokau geriau perprasti žmones, – net ir nepažįstamus, – todėl žinau, ką galvojate. Manote, kad dirbu juodą darbą, kad savo pareigų turėčiau gėdytis, o ne jomis didžiutis. Tikrai nesu iš tų, kurie aiškintų jums, ką galvoti, bet MKN (tai yra mano kuklia nuomone), jūs labai klystate.

Atsiprašau. Šiurkštokai pasakiau. Kol senelė buvo gyva, partardavo man, koku tonu šnekėti ir kaip neįžeisti žmonių. Kita vertus, ji mirė, o aš vis dar girdžiu jos balsą. Argi ne įdomu, kad

ir miręs žmogus tavo gyvenime gali dalyvauti taip pat aktyviai, kaip ir būdamas gyvas? Pastaruoju metu dažnai apie tai galvoju.

Elkis su žmonėmis taip, kaip nori, kad ir su tavimi būtų elgiamasi.

Mes visi ir vienodi, ir skirtingi.

Viskas baigsis gerai. Jei ne, vadinasi, tai dar ne pabaiga.

Ačiū Dievui, kad vis dar girdžiu senelės balsą, nes šiandien anaip tol nebuvo gera diena. Gal net blogiausia per beveik ketverius metus, ir senelės išmintis teikia man jėgų dorotis su dabartine „situacija“. Pastarąjį žodį vartoju ne žodyne surašytomis reikšmėmis, turiu omenyje ne „aplinkybes“ ar „padėtį“, bet, kaip sako viešbučio valdytojas, ponas Snou, „didžiulę problemą, kurios sprendimo būdai riboti“.

Neketinu menkinti pas mus įvykusios didžiulio masto katastrofos: nugriuvęs ant arbatinės grindų, šjryt mirė garsus vyras. Mano gera draugė Andžela, dirbanti barmene mūsų viešbučio „Social“ bare-restorane, šią „situaciją“ apibūdino taip: „Mole, ką tik milžiniškas mėšlo gabalas užkrito ant ventiliatoriaus.“ Labai mėgsu Andželą, todėl atleidžiu jai už šį TNK – Tobulai nugludintą keiksmazodį. Atleidžiu ir už tai, kad Andžela liguistai domisi tikrais nusikaltimais, ir suprantu, kodėl Labai svarbiam asmeniui mūsų viešbutyje kritus negyvam ji atrodė keistai susijaudinusi.

Šiandien „Regency Grand“ viešbutyje turėjo būti ypatinga diena. Visame pasaulyje garsus, nepaprastai populiarus, įvairiomis premijomis apdovanotas ir per dvidešimt detektyvinių romanų išleidęs rašytojas Dž. D. Grimtorpas neseniai suremontuotoje ir atidarytoje mūsų didžiojoje arbatinėje turėjo iškilmingai paskelbti kažkokią svarbią naujieną.

Nuo ankstauro ryto viskas klostėsi tiesiog nuostabiai. Ponas Snou įpareigojo mane rūpintis arbata, ir nors iš esmės taip nutiko todėl, kad dar nebuvo pasamdęs per tokius renginius arbatą patiekiančio profesionalaus personalo, žinojau, kaip senelė didžiutūsi matydama mane įgyjant naujų profesinių įgūdžių, nors, tiesą sakant, ji *negalėjo* manęs matyti, nes yra mirusi.

Šiandien pamainą pradėjau anksčiau, sutvarkiau naująją stilingą arbatinės salę ir pasirūpinau sklandžiu arbatos patiekimu lygiai penkiasdešimt penkiems svečiams, gavusiems leidimus įeiti pro Labai svarbiems asmenims skirtą įėjimą. Tarp jų buvo nemažai Detektyvų mėgėjų draugijos narių, kurios prieš kelias dienas iki šio renginio rezervavo kambarius penktame viešbučio aukšte. Pas mus jau kelias savaites buvo šnabždamasi ir spėliojama, kodėl Dž. D. Grimtorpas, atsiskyrėlis ir asmeninį gyvenimą uoliai slepiantis rašytojas, staiga nusprendė ryžtis viešam pareiškimui? Gal norėjo pranešti apie naują knygą? O gal – apie naują, bet paskutinę?

Pasirodo, jis tikrai parašė paskutinę savo knygą, nors esu tikra, kad jam tai buvo ne menkesnė staigmena nei tiems, kurie prieš keturiasdešimt septynias minutes matė jį susmunkant ant eglutės raštu sudėliotomis plytelėmis išklotų arbatinės grindų.

Prieš jam lipant ant scenos, laimingosios detektyvinių romanų gerbėjos, literatūros ekspertai ir reporteriai klegėjo nesitverdami savame kailyje. Svečiams pilantis arbatos ir vaišinantis paskutiniais vieno kąsnio sumuštiniais, salė užė nuo jų šnekų ir ausį rėžiančio sidabrinųjų šaukštelių skimbčiojimo. Pasirodžius Dž. D. Grimtorpui, akimirksniu įsiviešpatavo tylą. Rašytojas – nors liesas, bet augalotas ir tikrai įspūdingo stoto, – stovėjo scenoje, rankoje laikydamas korteles su būsimos kalbos gairėmis. Jis porą kartų kostelėjo, ir visų akys nukrypo į jį.

– Arbatos, – tarė jis, palinkęs prie mikrofono, mostu ragindamas atnešti puodelį ir jam.

Laimė, buvau informuota apie jo blaivininko vertus įpročius, todėl iš anksto paprašiau virtuvės darbuotojų paruošti stumdomąjį stalelį su arbata, išvirta tiksliai pagal rašytojo reikalavimus, gardinama ne cukrumi, o medumi. Lilė, mano mokinė, kurią įpareigojau visą pono Grimtorpo viešnagės laikotarpį tiekti jam arbatą, negaišo nė akimirkos. Virpančiomis rankomis pripylė garsiajam autoriui puodelį arbatos ir nuskubėjo prie scenos.

– Man netinka, – imdamas iš jos puodelį, pasakė ponas Grimtorpas ir, nulipęs nuo scenos, pats priėjo prie vežimėlio. Nukėlė sidabrinį medaus puodynėlės dangtelį, pakabino du didelius blizgančio gelsvo medaus gumulus ir ėmė maišyti savo arbatą, medui skirtu šaukšteliu dusliai trinkčiodamas į puodelio kraštus. Jo aptarnauti atskubėjusi Lilė sutriko ir neišmanė, ką toliau daryti.

Visa salė žiūrėjo, kaip ponas Grimtorpas kilstelėjo puodelį prie lūpų, godžiai gurkstelėjo arbatos ir, nurijęs ją, atsiduso.

– Bambekliui reikia daugiau medaus, – paaiškino jis, sukeldamas santūrų susirinkusiųjų juoką.

Ponas Grimtorpas nuo seno garsėja irzlumu ir, – argi ne likimo ironija? – kuo bjauriau elgiasi, tuo daugiau knygų, regis, parduoda. Kas galėtų pamiršti liūdnei pagarsėjusį prieš kelerius metus jutube pasirodžiusį ir kaip virusas išplitusį vaizdo įrašą, kuriame prisiekęs pono Grimtorpo kūrybos gerbėjas (neseniai į užtarnautą poilsį išėjęs širdies chirurgas) kreipėsi į garsųjį autorių:

– Norėčiau išmėginti savo jėgas kaip rašytojas. Ar galėtumėte man padėti?

– Galėčiau, – atsakė ponas Grimtorpas. – Bet pirma paskolinkite man skalpelį. Noriu pamiklinti ranką kaip širdies chirurgas.

Širyt prisimčiau šį vaizdo įrašą stebėdama, kaip ponas Grimtorpas, gudriai nusišypsojęs, grįžo ant pakylos, dar kelis kartus gurkštelėjo saldžios arbatos ir, pastatęs puodelį ant pulto krašto, apžvelgė ištikimiausių gerbėjų minią. Tada kilstelėjo ranką, kurioje laikė korteles su savo kalbos užuominomis, sunkiai atsiduso ir pagaliau, lengvai svirduliuodamas, prabilo.

– Neabejoju, visi svarstote, kodėl šiandien jus čia sukviečiau, – tarė jis. – Kaip žinote, pirmenybę teikiu raštui, o ne žodžiui. Daugybę metų skrupulingai saugomas privatumas teikė man prieglobstį, o asmeninis gyvenimas buvo kūrybinių idėjų šaltinis. Tačiau atsidūriau keblioje padėtyje, nes šiandien, ilgai trunkančioje, kone legendinėje (juokauju) detektyvų rašytojo karjeroje priėjęs lemtingą kryžkelę, jums, mano sekėjai ir gerbėjai, privalau pranešti netikėtą naujieną.

Ponas Grimtorpas nutilo, vildamasis išgirsti juoką, ir neapsiriko. Tada skvarbiu žvilgsniu apsidairė po salę, nežinia ko ieškodamas, ir aš visu kūnu sudrebėjau.

– Matote, – vėl prabilo jis, – saugojau paslaptį ir ji, be jokios abejonės, jus nustebins.

Staiğa jis vėl nutilo. Kilstelėjęs ranką, ilgais pirštais palietė apykaklę, veltui mėgindamas ją palaisvinti.

– Noriu pasakyti, kad... – dusliai pridūrė ponas Grimtorpas ir daugiau neištarė nė žodžio.

Jis ėmė žiopčioti ir, regis, vos laikydamasis ant kojų, stovėdamas ant pakylos ėmė ištis pavojingai svyruoti į šalis. Staiğa prisimčiau auksinį karosiuką, kartą mano matytą iššokusį iš akvariumo, beviltiškai gaudantį orą ir besiplakantį į augintiniais prekiaujančios parduotuvės grindis.

Ponas Grimtorpas delnais vėl suspaudė puodelį ir gurkštelėjo arbatos. Staiğa, niekam taip ir nespėjus jam padėti, nusivertė

nuo pakyls ir krito į žmonių minią, tiesiai mano nelaimingiausiai mokinei Lilei ant galvos. Jiedu skaudžiai žnektelėjo ant grindų, porcelianinis puodelis virto daugybe aštrių kaip skustuvas šukių, o ant lėkštelės buvęs šaukštelis dusliai tarkštelėjo, atsitrenkęs į eglutės raštu sudėliotas ir suklotas grindų plyteles.

Trumpam stojo tyla. Niekas negalėjo patikėti tuo, ką prieš akimirką pamatė. Paskui staiga kilo panika, ir visi – iškiliasi gerbėjai ir svečiai, durininkai ir literatūros žinovai – puolė į salės priekį.

Viešbučio valdytojas, ponas Snou, atsitūpęs ponui Grimtorpui iš kairės, papurtė jį už peties.

– Pone Grimtorpai! Pone Grimtorpai! – vis šūkčiojo jis.

Panelė Serena Šarp, asmeninė pono Grimtorpo sekretorė, palinko prie rašytojo iš dešinės ir priglaudė du pirštus jam prie kaklo. Mano mokinė Lilė, prispausta detektyvų autoriaus, kaip įmanydama mėgino išsilaisvinti. Ištiesiau ranką padėti, ir Lilė į ją įsikibo. Prisitraukusi mokinę priglaudžiau ją sau prie šono.

– Mums reikia erdvės! Pasitraukite! – gerbėjams ir Labai svarbiems asmenims stumdantis, suriko asmeninė pono Grimtorpo sekretorė.

– Kvieskite greitąją! Tuoju pat! – įsakmiai, kaip dera valdytojui, liepė ponas Snou.

Padavėjos ir svečiai, pasiuntinukai ir registratūros darbuotojai išsilakstė į visas puses.

Stovėjau vos už poros žingsnių nuo „situacijos“ ir girdėjau, kaip patraukusi pirštus ponui Grimtorpui nuo kaklo panelė Serena pasakė:

– Bijau, kad per vėlu. Jis negyvas.